

Telegraful

Organ național-bisericesc

2 ex. (Of.)

Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul:

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei
luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900
Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori ne-
francate se refuză
Articole nepublicate nu se înapoiază

Prețul inserțiilor:

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se pu-
blică de mai multe ori se dă rabatul convenit

Abonamentele și inserțiile

să se adreseze Administrației ziarului Te-
legraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

Conferența din Lambeth

Am schițat în două articole din Iunie raportul dintre teologie și biserică și locul conferenței din Lambeth în istoria modernă a bisericii Angliei. Această conferință s'a deschis la 5 Iulie a. c. și a lucrat până la 9 August în Londra. Intre timp s'au petrecut și alte evenimente de seamă: Cursul de sociologie creștină în Oxford, cu specialiști din Anglia și din America și Conferența teologilor moderniști despre reconstruirea vieții morale de azi.

Opinia publică și presa cotidiană din Anglia au înțeles că viața unui popor nu se poate mulțumi cu spectrul desolat al crizei economice nici cu spectacolele luptei politice din țară și străinătate ci recunoscând că dincolo de zona de năduf și de sbucium desperat există o lume senină și reconfortantă a spiritului, eternă și profundă ca adâncurile mării, menită a fi proiectată aici pe pământ și capabilă a transforma haosul vieții într'ordine nouă de asanare morală și de propășire.

Am înaintea ochilor un bogat material de informație despre conferențele din Oxford, pe care

analizându-l trebuie să admiri nivelul înalt al cugetării religioase engleze și mulțimea de specialiști, care studiază fenomenele vieții, maladiile morale de azi și lecuirea lor.

Biserica de stat a Angliei are pentru fiecare an un program de activitate în laboratoarele ei interne dar și pentru societate și pentru creștinătate în general.

Conferența din Lambeth din vara aceasta covârșește cadrele evenimentelor contemporane. Înainte cu trei ani au cutreerat Europa solii arhiepiscopiei de Canterbury, invitând bisericile și confesiunile continentale la soborul Episcopatului din Lambeth. Canonicele Douglas și episcopul Gibraltarului au umblat și prin România. Conferența din Lambeth coincidea cu aniversarea de 19 sute de ani a Pogorării Duhului Sfânt peste apostolii Domnului din Ierusalim și anglicanii voiau să invedereze, că Biserica lui Hristos, cu toate că e sfâșiată și împărțită purtând nume diferite, e discordantă și învrăjbită, maltratată de fiii săi și subminată de vrăjmași din afară, este totuși în stare să prezinte lumii mărturia autorității și a iubirii de Dumnezeu, a răscumpărării Mântuitorului și a posibilităților de de sfințire a omului prin revărsarea harului Duhului sfânt.

Conferența a exhaustat programul stabilit, aducând 75 de decizii, care privesc probleme universale iar altele locale și momentane. Manifestul credinței în Dumnezeu, al valorii sufletului și personalității omenești, al sfințeniei căsătoriei, repudiarea războiului și abolirea prejudecăților dintre rase sânt menite a întâmpina aprobări unanime în lume.

Civilizația creștină e subminată azi pe față de bolșevism și în mod indirect de filosofia secularistă, dispuse a sacrifica viața de dincolo pentru viața de aici și a ignora misiunea bisericii luptătoare și existența bisericii triumfătoare.

Conferența din Lambeth confirmă privilegiile inalienabile ale civilizației creștine, create de întreaga creștinătate.

O sinteză a rezultatelor acestei conferințe se cuprinde în Enciclica arhiepiscopului de Canterbury, a cărei introducere e următoarea:

Către credincioșii întru Isus Hristos!

Noi, Arhiepiscopii și Episcopii sfintei biserici catolice, aparținători bisericii Angliei, în număr de 307, întruniți din diverse colțuri ale pământului, sub presidenția arhiepiscopului de Canterbury, în anul Domnului

1930, trimitem salutul nostru în numele Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Noi, care Vă scriem aceasta suntem purtătorii însărcinării sfinte a slujbei atribuite bisericii de către Stăpânul, nostru prin sfinții săi apostoli. În numele Lui dorim să așternem înaintea voastră rezultatul desbaterilor noastre adânci, cărora ne-am devotat zi de zi timp de cinci săptămâni prin rugăciuni solemne și sfântă împărtășanie. Cu acest prilej exprimăm din adâncul inimilor noastre profunde mulțumiri tuturor aceluia de aproape și din depărtare cari au rugat pe Dumnezeu să coboare asupra noastră ajutorul Duhului Său. Noi avem nădejdea că rezultatele lucrărilor noastre vor putea sluji de încurajare și ajutor acestor cete de închinători, până la marginea pământului. Deliberările noastre s'au adus după cercetări amănunțite. În această enciclică ne propunem să prezentăm o privire asupra problemelor tratate, cu intenția de a face rezoluțiile mai lesne de înțeles și de a îndemna lumea să le studieze, dimpreună cu rapoartele comisiunilor, pe care se întemeiază.

Episcopii, care au fost de față la conferința de acum zece ani au urmărit prin lucrările lor

FOIȘOARA

Mănăstiri de lângă Olt

În patria noastră, când a început pentru noi primăvara istorică, prin secolii al XIII și XIV, au înflorit întâi schituri și mănăstiri. Sfinți pustnici din acele vremuri sânt primii ctitori ai întemeierilor noastre din peatră și din cărămidă. S'au ridicat cetăți monahale pretutindeni: în inima codrilor, la poalele munților, prin văile greu de ajuns și pe vărfurile cunoscute vulturilor.

Multe din aceste străvechi sfinte locașuri astăzi s'au năruit sau mai dăinuiesc numai în amintirea poporului și în legende. Multe din ele sunt triste ziduri, pe jumătate îngropate în bălării. Altele au pierdut bogățiile întăririi și numele de odinioară și au rămas sărăcuțe biserici parohiale.

Poate un sfert din mănăstirile vechi românești au mai rămas până în zilele noastre. Printre acestea, sânt câteva mănăstiri semănate dealungul Oltului, unele la iveală, altele ascunse în pasurile munților, sub noianul fagilor și al brazilor.

Aceste mănăstiri sânt, relativ, puțin cercetate de lumea noastră românească, și pitoreasca lor așezare nu este cinstită după cuviință. Dacă mănăstirile din județul Neamțu, de pildă, sânt, în privința aceasta, mai favorizate, putem să spunem că mănăstirile Olteniei deabia acum încep să intre în sfera notorietății turistice.

Și cu toate acestea, cât de vrednice de cercetat, cât de desfătătoare sânt aceste cuiburi ale pietății strămoșești! Dacă mergi dela mănăstirea Cozia, pe Olt, în sus, și pătrunzi în defileul săpat printre atâtea stânci, întâinești, pe mâna dreaptă, un sân cu valuri de fâneață și cu nuci bătrâni,

și deasupra acestui sân fruntea unui schit pe trei sferturi ascuns.

Este schitul Turnu, locaș de închinăciune și adăpostul câtorva monahi, unii bătrâni ca și nucii din livada schitului. Sfânta ctitorie este opera înaltă și primenită a unui vlădică din zilele noastre. Acum o sută de ani schitul tot se reducea la bisericuța rugăciunilor de obștie și la câteva chilii, dintre care unele săpate în stâncă.

Un milostiv vlădică al episcopiei Argeșului, din care face parte, canoniceste, schitul Turnu, a îndeplinit aici mari îmbunătățiri și în deosebi a ridicat o casă nouă cu două caturi. În catul cel de sus este parclisul ctitoricesc dăruit cu toată podoba convenită.

Neuitatul și generosul vlădică a fost Gherasim Timuș, om blajin, iubitor de slava bisericii și mare binefăcător, în familia noastră pravoslavnică.

Vechile chilii, vechea bisericuță și clădirea cea nouă stau pe stâncă, între munții încărcăți de fagi și deasupra unui pârâș, care scaldă grădinița mănăstirii.

În livada de nuci bătrâni a fost vorba, mai anii trecuți, să se clădească un sanatoriu. Într'adevăr, aci pe malul Oltului, cu linia ferată la doi pași, și lângă o viitoare gară — în care ar putea să se desvolte actuala haltă Turnu — s'ar putea realiza un minunat adăpost pentru suferinzi, în deosebi pentru cei bolnavi de piept. Dar poate mai nimerit ar fi un local modern, pentru scopuri culturale și estetice, un palat al educației fizice și sufletești, școală sau academie.

Mai în fund decât schitul Turnu, și anume, de partea cealaltă a cetei muntoase care străjuește Oltul, este mănăstirea Stănișoara. Potecile de legătură între cele două sfinte locașuri, multă vreme știute numai cu-

ideea *unirii*. Ideea fundamentală a deliberărilor noastre e a: *confesiunii*. Aceste două idei sânt în strânsă legătură. Scopul fiecărei uniri omenești e să producă mărturia unor anume principii mari: principiul adevărului, binelui și al iubirii, prin care se manifestă și se înfăptuește împărăția lui Dumnezeu. Întărită prin acestea, biserica e chemată să producă mărturia descoperirii supreme alui Dumnezeu — a ființei, voinței și împărăției Sale, dăruite lumii de către Isus Hristos, Stăpânul nostru, iar această mărturie, trebuie să fie organică spre a putea fi sălășluită între oameni. De altfel așa se întâmplă în toate strădaniile omenești. Biserica lui Hristos nu se poate descrie corect decât ca o unire de mărturisitori. Insuș Domnul nostru Isus Hristos a poruncit învățăcelilor săi: «Voi aveți să fiți mărturiile mele... până la marginile pământului». Generațiile care s'ar perindat până azi ne-au transmis această mărturie, ca un nor luminos din generație în generație. Unind glasul nostru la solia înaintașilor, apelăm în mod special la toți fiii bisericii din zilele noastre să înfăptuească mandatul cel mai de pe urmă al lui Hristos. Prin aceasta sântem în linie neîntreruptă cu anterioara conferință, care-și încheia canonul rezoluțiilor sale prin cuvintele: «pentru ca mărturia creștină să fie pe deplin efectivă, ea trebuie să fie împărtășită de către toți creștinii».

(Urmează).

Congresul Uniunii femeilor române, ținut de curând la Abrud, sub președinția de onoare a A. S. R. Prințesa Ileana, a constatat îmbucurătoare activitate din partea uniunii, pe tărâmul cultural, social și religios. A organizat propagandă religioasă și de asistență socială, a întocmit ateliere de țesătorie și lucruri casnice, instituții de caritate. Așezământul femeilor are înaintea sa larg teren de activitate și de aici înainte. Avântul și râvna lor, sub patronatul Prințesei, nu poate să lipsească.

vioșilor călugări, astăzi sânt scoase în evidență, pe unele locuri tăiate în piatră și practicabile pentru carul cu boi.

Când pornești din Mănăstirea Turnu, urcușul pe munte este cam repede. Ajungi, pe ici pe colea, ca într'un fel de balcoane, acoperite cu ramuri nodoroase de fag și din aceste tănuite balcoane vezi, de vale, acoperișul chiliilor, crucile sfântului locaș și mai departe, splendida albie a Oltului... Impresiunea este fermecătoare. Oltul rostogolește potopul lui cel aprig, aici sub claritățile de aur ale soarelui, aci sub umbrele copacilor, plecați, cu stânci cu tot, spre albia întortochiată.

Dar drumul, prin pădure, ocolește un puternic umăr muntos și schitul, cu perspectivele către Olt, rămâne în urmă. După, multe scări urcate, ajungi într'un loc deschis și năpădit de cer albatru. Este o poiană înclinată, care leșe dintre fagi, urcă

Eroi și mucenici ai ortodoxiei

(2) de Prof. I. LUPAȘ
membru al Academiei române

La 20 Iulie 1756, cu scopul de a intimida pe ortodocși, se publică o nouă circulară în favoarea unirii, îndemnând pe protagoniștii ei a cere ajutor dela cea mai apropiată comandă militară, ca să poată prinde și arunca în temniță pe preoții și țărani ortodocși. Episcopul Aron grăbește să comunice și el prin o circulară din Blaj aceste dispoziții draconice ale guvernului ardelean stăruiind ca ele «fără scădere să se fie și să se ducă în vig» (véghrehajtani= a împlini, a executa). În aceeași circulară numește pe preoții ortodocși hirotonisiți în Principatele române «popi de peste gard», pe cari și tâlhari li numește Evangheliei».

Oricât de tâlhari li socotea pe acești neînfricați apărători ai ortodoxiei și ai unității sufletești a neamului nostru, dacă își vor părași credința și vor primi unirea cu legea împăratului din Viena, le promitea că va fi gata «părintește a-i cuprinde». Toate promisiunile, toat admenirile rămân însă fără efect ca și amenințările cele mai grele.

O comisie trimisă în August 1756 în satele Săliște, Galeș și Jina, să ia bisericele din stăpânirea ortodocșilor și să le dea preoților uniți, nu izbutește a-și îndeplini mandatul decât în ultimul sat, în cele două dintâi țărani se împotrivesc eroic. Opt dintre conducătorii (corifeii) lor plătesc cu temniță această împotrivire. La Sebeșul săsesc protopopul unit fu scos din altar în chip violent de 6 flăcăi ortodocși, pe cari autoritățile nu cutezară a-i pedepsi temându-se de valul popular, care creștea tot mai amenințător împotriva preoților uniți. La Bobotează (1757) țărani din Săliște nu permit preoților uniți să umble cu crucea prin sat, iau cu forța cheile bisericii din mâna preotului Lupea, iar judele sas trimis acolo să-i aresteze, neputând lua o astfel de măsură, se resemnează recomandând clerului unit să fie cu răbdare. În primăvara aceluiaș an a venit protopopul unit din Rășinari în comuna Cacova în propagandă, țărani Dumitru Cristea li răspunde că nu le trebuie cu nici un chip popi uniți «fie ce o fi», iar ceilalți săteni, profitând de întunerecul nopții, li taie coada calului.

La 21 Mai 1757 Mitropolitul Nenadovici primi o delegație de 4 țărani

spre nourii albi și spre culmi ca de altar — de pe care nu lipsesc făcliile mesteacănilor tineri — și se pierde, sus de tot, în întunericul sporit al pădurii de mai multe ori centenare.

Umărul muntos și îmbrăcat în sarica străvechilor copaci se lasă spre Stănișoara. Calea începe să coboare și anume sistematică și lucrată cu ciocanul și cu târnăcopul. A fost la Mănăstirea Stănișoara, acum vreun sfert de veac, un stăriț vrednic și bogat în fapte folositoare obștei. Era un om modest, care lucra ca o albină, deabia știut și auzit. Prea curiosul Nicandru a netezit kilometri întregi de drum, sfărâmand stâncile, retezind crengile și consolidând cu brâie de piatră pereții și prăpastiile pe lângă care statornicea calea cea nouă.

Mai înainte de a ajunge la Stănișoara, privești în câteva locuri, de pe șoseaua lui Nicandru, abisurile verzi, pe cari le încadrează bătrânul codru.

ardeleni (în frunte cu Dumitru Voinea din Poiana și Oprea Urdea din Sibiel) care înaintează o petiție cerând dela Carloviț arhieru ortodox, precum și măsuri pentru oprirea preoților uniți de «a ne mai prăda și a ne mai lega», căci «a venit acea vreme, care ne am dus la mormânturile morților și am zis, *leșiți morți din gropi, să intrăm noi de vii*, că nu mai putem răbda pedepsele ce ne vin dela popii cel uniți și dela domnil țării... că toate temnițele au umplut de noi pentru legea noastră» (pag. 63).

În *Vinerea patimilor* (1757) preotul din Vinți cu 20 haiduci, cu feciorii popilor uniți cu 36 soldați nemți invadând satele Săsciori și Sibiel, bătură cumplit pe preoții ortodocși, legându-i și jefuindu-le tot avutul, iar pe săteni li siliră să ia Paști dela popii uniți.

După ce împărăteasa Maria Teresa arată din nou intenția sa de a menține și protegi unirea, guvernul ardelean dă ordin sever pentru arestarea preoților ortodocși. Autoritățile stau însă neputincioase în fața mulțimilor de țărani, cari sar cu toții întru apărarea acestor preoți.

Episcopul Aron din Blaj cerând din nou arestarea lor, primește dela guvern răspunsul (7 Septembrie 1757) că nu-i poate aresta și că pentru restabilirea păcii nu vede altă modalitate decât *stărpirea lor* (per extirpationem huiusmodi hominum p. 68).

Aceste continue frământări și tulburări religioase din satele ardeleni dădură mult de lucru și conferințelor ministeriale din Viena. Cancelarul aulic ardelean contele Bethlen și mareșalul suprem Uhlfeld exprimă aci părerea că trebuie arestați toți ortodocși bănuți a fi avut vre-o legătură cu Mitropolitul Nenadovici, iar baronul Bartenstein (instructorul lui Iosif II) în baza principiului: *divide et impera* recomanda numirea unui *mitropolit ortodox* pentru Ardeal, spre a pune astfel stavilă influenței mitropolitului sârbesc din Carloviț. Cancelarul Kaunitz era însă de părere, că nu trebuie numai decât un *episcop exempt*, care să poată fi revocat dacă ar ațâța poporul contra unirii ori — și mai simplu — «să se recurgă la un expedient sumar prin o executare făcută în secret» (pag. 81).

Interesantă afirmațiunea lui Bartenstein, că episcopul Inochentie Micu-Klein ar fi îndemnat pe proprii săi credincioși, *să se lapede de unire* (p. 92) și că acest episcop *nu era unit în inima lui!*... Afirmațiunea aceasta poate fi sprijinită și pe alte mărturii contemporane.

O stâncă dreaptă, ca o cumpănă de fântână, se adâncește și se perde în abis... În partea cealaltă prin desimi, pe care lumina soarelui deabia le ciuruiește, pare că îți năzăresc câteva cruci de aur. Este mănăstirea Stănișoara. Dar până acolo mai este o jumătate de oră de silință... Recompensa va fi mare... Mănăstirea Stănișoara este cu totul reclinată și transformată. Cătorul cel nou, părintele Nicandru, a înălțat o biserică impunătoare, a zidit chilii noi, mari și deschise mosafirilor, a făcut — într'un cuvânt — din Stănișoara o casă plăcută și confortabilă, și pentru localnici și pentru vizitatori.

Iată sfinte locașuri, iată încântătoare locuri din țara noastră, iată perspectivele de călătorie și de îmbogățire sufletească, pe care vreau, din toată inima să le fac dorite și căutate amicilor turismului român.

Gala Galacton.

Maria Teresa aprobă părerile lui Kaunitz, dar influența lui Uhlfeld izbute să mai amâne câteva timp punerea lor în aplicare.

III

Impunătoare figură de preot luptător ne înfățișează cartea dlui profesor Dragomir prin informațiunile privitoare la *popa Ioan din Aciliu — eroul anului 1758*, pe care-l aflăm încă din 1750 într'o delegație la Viena, de unde reuși să se refugieze împreună cu călugărul Nicodim în Rusia. De aci se întoarse prin Țara Românească în satul său natal, apoi plecă la Carloviț, unde fu hirotonisit preot împreună cu popa Savu din Săliște. Întors acasă, cutreeră fără frică satele din sudul Ardealului agitându-le împotriva episcopului unit din Blaj, Aron, despre care spunea că nu e episcopul lor, *ci e Neamț*.

Consiliul de miniștri din Viena dispune la 24 Iunie 1758, ca el să fie prins în taină și arestat. Dar autoritățile ardeleni, intimidată de mișcarea populară, dau dovadă de multă lașitate. Guvernul invită pe preotul luptător să-și prezinte hârtiile, ceace el firește refuză. Magistratul din Sibiu spune (20. VII. 1758) că «dacă se va arăta popa Ioan, nu va ezita a îndeplini după putință ordinul». Mai sincere, autoritățile din Mercurea și Nocrich mărturiseau franc neputința lor de a lua vre-o măsură împotriva hotărârii nestăruite a Românilor, cari cântau vecinic acelaș cântec, că ei *nici odată nu au primit unirea, nici nu și-au dat învoirea ca ea să fie primită* (cantant enim continuo *unam eandemque cantilenam, quod unionem nunquam acceptassent, nec eam nunquam acceptari velint* — pag. 99 n. 2).

S'a fixat și un premiu de 500 fl. pentru cine-l va prinde. Nu s'a găsit nimeni între Români ardeleni doritori să ia acest premiu, cum s'au găsit mai târziu câțiva Moși, cari au fost premiați pentru ajutorul dat la prinderea lui Horia și a lui Cloșca. Motivul îl putem găsi în mărturia judeului Oprea Herția din Săliște, care înfățișează mișcarea popii Ioan din Aciliu ca o *acțiune aprobată de toată suflarea românească* (p. 103). Sub conducerea lui s'a ținut o adunare populară în Săliște, în curtea țărânului martir Oprea Miclăuș. Deaceea în ancheta făcută aci din ordinul guvernatorului ardelean Ladislau Kamény a fost ascultată și Stana Miclăuș ca al 55-lea martor între cei 170, dintre cari nici unul n'a spus vre-un lucru infamant pentru vrednicul preot.

Eu sânt al vostru

*Eu sânt copilul brazdei umilite,
Născut în vremuri pline de necaz,
Durerea brazdel o resimt puternic
Și-mi pâlpâle în inimă și azi.*

*Prieteni vrednici din copilărie
Privesc ne'ncrezător în ochii mei,
Mă știu departe... dară totdeauna
Mi-e sufletul și inima cu ei.*

*Un glas profund mă cheamă primăvara
În câmpul drag și nu e nici o zi
Să nu petrec o oră, cu iubire,
Pierdut în largul lanurilor vii.*

*Mă cheamă Oltul, marele duhovnic
Mângâietor, al zilelor de ieri,
Pe malul lui mi-am plămădit nădejdea...
Acolo și potopul de dureri.*

*Prieteni buni, cu truntea înorată,
Cu inima și brațele de fier,
Am fost și sânt al vostru totdeauna
Cu sufletul neprăhănit de ieri.*

VASILE STOICANEA.

În comuna Deal Ținu o adunare și mai numeroasă, cu vreo 300 de participanți, vorbind împotriva episcopului din Blaj, pe care Românii ortodocși nu-l pot recunoaște și dacă nu li se dă alt episcop, ei nu vor mai putea «rămânea în această țară»... Adunarea a durat două zile; Ioan ședea la mijloc, având la dreapta pe popa Petru din Cărpiniș, iar la stânga pe popa Ioan din Poiana; pe masă era așezat un *moltvelnic*. În adunarea aceasta s'a hotărât, să contribuie fiecare sat cu câte 2 florini la cheltuielile de drum, necesare delegațiilor popa Gheorghe din Săliște și Oprea Udrea din Sibiel încredințați din partea adunării să urgiteze la Carloviț numirea episcopului ortodox. În petiția dela 20 Oct. 1758 ei reînnoesc vechea cerere pentru episcop, ori dacă aceasta nu va fi împlinită «să ne sloboadă vămile, să ne ducem, unde ne vom putea ținea legea, căci caută să ne ducem, că într'alt chip nu mai putem trăi»...

Câtă vreme popa Ioan din Aciliu conducea în Ardeal așa de curajos lupta pentru biruința ortodoxiei, fostul său tovarăș de suferințe, călugărul Nicodim, reuși să trezească interesul cercurilor conducătoare ale Rusiei pentru Românii ortodocși opriți și maltratați de Habsburgi. S'a păstrat între actele ministerului de externe din Moscova «smerita instanție» românească, semnată de 12 inși (între cari și 4 țărani: Oprea Miclăuș, Filimon Vintilă, Avram Deleanu și Const. Petric) înaintată de Nicodim către țarevna Elisabeta Petrovna, care putea să afle din cuprinsul acestei petiții suferințele luptătorilor ardeleni pentru ortodoxie «năcăjiți așa tocmai ca și mai de nainte creștinii în vremile împăraților celor tirani, în temnițe, în obezi și în legături ne țin atâta, încât și moarte vine multora dintre aceea patimă... la casele noastre nimica pace nu avem, numai ne silesc au să jurăm întru acele dogme, au dacă nu, de loc ne pun la închisoare și de acolo nu putem să scăpăm, ci numai au să ne lăpădam de credință, au să murim închiși în locuri străine, fugind de vrăjmașii noștri uniți, care mult necazul, grea povara și întunecata rătăcirea noastră văzându-o împărăția ta și fiind și noi oi din oile staulului păstorilor împărăției tale, apucându-ne lupii cei răpitori de suflet și stricându-ne din credința cea pravoslavnică, care mulți dintru noi nu ne-am pomenit întru acest eres al minții și de nu se va strica acum acest eres, la început, așa va rămânea în veac» (p. 109).

Într-o asemenea situație popa Ioan devenea tot mai grea și mai primejdii, încât trebuia să se refugieze la Viena, unde ministrul Rusiei Keyserling îi dă mâna de ajutor. El cerea din nou un episcop ortodox pentru Ardeleni în persoana lui *Ghenadie Vasiliievici* (exarcul episc. din Pakruț) precum și așezarea bisericii ardeleni sub protejirea sfântului sinod rusesc.

Era în această cerere o abatere de la atitudinea de până aci, determinată de legăturile cu mitropolitul sârbesc din Carloviț, care se gândea să le trimită ca episcop pe *Partenie Pavlović*. Abaterea se explică prin faptul că Ioan ajunse în contact cu maiorul Dimitrie Mihalovici, care pretextând că cumpără cai din Ungaria pentru Ruși, făcea propagandă pentru a îndemna pe ortodocși să emigreze în Serbia Nouă. Împreună cu acesta și cu *Ghenadie Vasiliievici* întocmi Ioan textul unei petiții către țarevna (datată din Săliște 28 Oct. 1758) arătând că «din pricina unirii» mulți ortodocși «au suferit în cătușe și temnițe moartea, chinul și multe chinuri, iar legea nu au voit să și-o lase». Amintind și jertfele de sânge, pe care au fost nevoiți a le face în

cursul războiului de 7 ani, exprimă teama că «după încheierea păcii se va deslănțui asupra ortodocșilor o prigonire și mai aprigă». Arată că dintre ortodocși nu se promovează nici unul la rangul de general, numai dacă își lasă legea, cum a făcut unul anume Budai, pe care îl țin însă la Viena fără comandă, ca nu cumva să se întoarcă țară și legea sa, făcând astfel de rușine pe papa dela Roma (p. 112). Promit țarevnei «un regiment transilvănean» (1000 husari și 1000 cai). Textul acestei petiții fu trimis preotului Samoilă din Apolit, să adune cât mai multe iscălituri. Dar țărani refuză așteptând rezultat dela Nenadovici, care punând mâna pe textul original, trimite o copie la curtea din Viena.

Maria Teresia înspăimântată de acest act «sedițios» insistă pentru rezolvarea chestiei ortodoxe din Ardeal, de unde soseau alte jalbe arătând că Românii ortodocși «se bat cu popii uniți ca cu niște fiare salbatice. Uhlfeld spunea în conferința min. din Viena (10 XII 1758) că nu se teme de emanciparea Românilor în Rusia, deoarece «Românul din Transilvania nu cunoaște altă țară în afară de Muntenia și Moldova» (p. 118). La 13 Dec. 1758 Maria Teresia aviză pe Nedanovici, să nu se mai amestece în Ardeal, unde va fi numit un episcop neunit cu salariu din visteria statului. În același timp exprima guvernului ardelen părărea, că deoarece există în Ardeal episcop român instituit legal, nu se mai poate admite al 2-lea episcop, căci ar fi contra legii...

Hotărâri înțelepte

Am pomenit, pe scurt, într'un număr trecut al ziarului nostru, despre cuprinsul circularilor date zilele acestea din partea dlui Dr. Sever Pop, președinte al administrației județului Alba, către primăriile comunelor rurale din județul amintit. Sperăm să se facă același lucru și în alte județe ale țării. Interesul obștesc o cere.

Reținem din circularile — două — ale dlui Dr. S. Pop următoarele dispoziții:

«Am constatat cu regret, — spune dl președinte al administrației județului Alba, — că în multe comune birourile primăriilor și notariatelor, contrar dispozițiilor art. 9 din legea statului funcționarilor publici, sânt deschise în zile de Duminică și sărbători legale, și că domnii notari și primari primesc reclamații, ba chiar rezolvă acte, în aceste zile.

Cum dispozițiile legii sânt categorice, cu onoare vă rugăm că pe viitor, să nu se mai lucreze în birouri în zilele de Duminică și sărbători legale.

Contra acelor cari nu vor executat acest ordin, vom lua cele mai severe măsuri.

De primirea și executarea acestui ordin, ne veți raporta».

În a doua circulară:

«Biserica trebuie să rămână în vaci lăcașul sfânt de închinare și recrearea sufletescă a credincioșilor și sanctuarul în fața căruia cetățeanul de orice confesiune trebuie să manifeste sentimentul de respect.

În acest scop o colaborare strânsă, armonioasă, solidară cu bisericile și școala și toate celelalte autorități, o considerăm de necesitate imperioasă.

Avem convingerea sinceră, că cultul credinței religioase și al sentimentului național, încurajat și ajutat de o cinstită și dreaptă administrație, sânt forțele puternice de mulțumire, progres și consolidare în țară.

În consecință ordonăm:

Veți binevoi a proceda potrivit circumstanțelor locale și în fiecare comună a cerceta conștientios care este situația. Acolo unde este vre-o neînțelegere sau fricțiune de orice natură, cu multă prudență și tact veți căuta să armonizați situația, creind o desăvârșită liniște și înțelegere. Mii și mii de mijloace stau la îndemână organelor administrative, — depinde de tactul și dibăcia lor.

Este însă indispensabil, să premergească cu exemplu bun chiar administrația.

În acest scop este de dorit, ca domnii primari, notari împreună cu tot personalul din birou și împreună cu întreg consiliul comunal, iar în comunele care nu sânt sedii notariale toate consiliile comunale, să se prezinte în corpore la biserică în fiecare zi de Duminică și sărbători. După slujbă, dimpreună cu domnii preoți și învățători, vor discuta cu populația chestiuni culturale obștești și se vor interesa de nevoile populației, căutând împreună mijloacele cele mai potrivite pentru ajutorare, — ca astfel, căutând legătura sufletescă cu poporul, să vadă oamenii interesul, ce îl poartă administrația, preotul, învățătorul, conducătorii și intelectualii comunelor.

Totodată binevoii a lua toate măsurile necesare pentru a nu se ara, purta cereale, fân etc. în zile de Duminică și sărbători, luminând poporul că locul său în aceste zile este în biserică și nu în restaurante (la orașe), cârciume (la sate), ori la muncă agricolă, precum și la alte câștiguri de averi.

Asfel procedând, sântem siguri că administrația, preotul și învățătorul, și toți conducătorii comunelor, vor avea încrederea, ear mai târziu, unde ar lipsi, dragostea poporului.

Bineînțeles acesta se va putea face numai în comunele rurale, unde și domnii primari și notari au încrederea poporului, iar în deosebit domnii notari, cari nu și-ar putea lua aceasta sarcină, vor binevoi a purta consecințele, fiindcă credem, că dlor nu pot constitui piedeca armonizării absolut necesare.

Veți îngriji ca tratamentul cu poporul să fie preventiv, just, obiectiv și ferit de jigniri sau persecuții, și mai ales prompt.

Funcționarul fiind la dispoziția obștei, nu poate manifesta o ținută, ca în trecut: jignitoare, autocrată și arbitrară.

Domnii primari și notari vor dresa imediat proces verbal despre plângerile ce li se prezintă, soluționând fără amânare, sau, în lipsă de competență, înaintând procesul verbal locului în drept.

Pretindem, ca domnii primari, notari și consiliile comunale să mențină un raport de solidaritate și armonie cu preoții, învățătorii, cu toate celelalte autorități, cu intelectualii comunelor și populația.

Femeea de mâne, revistă lunară literară-socială, a apărut Nr. 5 pentru Septembrie, cu următorul cuprins: O jucărie primejdioasă (teatrul de vară) de Sanda I. Mateiu, Apariția unui ziar feminin, Viața de aiurea, Mărgăritare de mult preț, Cronică politică, Informațiuni etc. Abonamentul: 120 lei. Redacția și administrația: București 5, strada Radu Vodă Nr. 24 bis.

Citiți și răspândiți ziarul
Telegraful Român

INFORMAȚIUNI

Sedință plenară. Consiliul arhiepiscopiei noastre de Alba-Iulia și Sibiu, a ținut în 15 Septembrie a. c., sedință plenară sub prezidiul I. P. S. Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului nostru *Nicolae*, rezolvându-se mai multe chestiuni curente, dintre care amintim, că protopresbiter al tractului Branului a fost numit părintele prototieru al Oltului Vasile Stoicanea.

DL TITULESCU a fost ales președinte al Adunării societății națunilor, care și-a inaugurat, în 10 Septembrie, lucrările la Geneva. Este a 11 adunare a societății. Alegerea dlui Titulescu, care se bucură de multe simpatii și prestigiu, s'a făcut cu 46 voturi fața de 51 votanți. Voturile întrunite de dl Titulescu constituie cea mai mare majoritate înregistrată vreodată, dela existența Ligii, la alegerea președintelui.

Anunț. La Casa Femeii, în București, funcționează din anul trecut Școala de auxiliare sociale, înființată din inițiativa și sub președinția dnei Alex. Cantacuzino, cu scopul de a forma personalul tehnic, care să lucreze în instituțiile de asistență socială. Această școală, la care colaborează distinși profesori, este menită să aducă real folos pe tărâmul social, mai ales acum când a început și la noi să se organizeze asistența pe baze științifice. La 1 Octombrie 1930 se deschid cursurile la Școala de auxiliare sociale (Spl. Imprimeriei 2). Inscriserile se primesc până la 25 Septembrie. La cerere se trimit prospecte. Absolvențele școlii vor găsi posturi în instituțiile de asistență socială.

Manevrele din toamnă se vor desfășura în regiunea Sibiu-Făgăraș și vor fi conduse de dl general Cihoscki, fost ministru al armatei. Manevrele obișnuite încep la 15 Octombrie; ear manevrele regale, la care va asista și Suveranul, vor fi între 21 și 27 Octombrie.

Altă prelungire. Banca națională a României prelungeste termenul de preschimbare a biletelor de 5 și 20 lei până la 1 Octombrie a. c.

Învățătorii din întreaga țară s'au întrunit, în 7—9 Septembrie, la București, în congres anual, de față fiind și dnii miniștri Costăchescu și Mihailescu. Congresul a discutat probleme privitoare la învățământul primar și la salarizarea învățătorimii.

Profesorii de religie dela școlile secundare din țară s'au întrunit săptămâna trecută în capitală, pentru a se consfătuși în vederea ținerii unui congres al profesorilor de religie. S'a hotărât, să se întrunească din nou, în 7 și 8 Octombrie, la București, când se va ține adunarea generală a Asociației clerului ortodox.

Orar de iarnă. Începând din 15 Septembrie a. c. banca «Albina», Sibiu, reia orarul de iarnă, conform căruia ghișeurile vor fi deschise pentru public zilnic — în zile de lucru — între orele: 8—12^{1/2} și 3^{1/2}—4^{1/2}, cu excepția zilei de Sâmbătă, când casieria va fi deschisă numai înainte de masă, între orele: 8—12^{1/2}.

ȘTIRI LOCALE

Dela primăria municipiului Sibiu. Se aduce la cunoștință, că din donațiunea generoasă a dnei Ernestina Glossner s'a construit în cimitirul municipiului un turn cu un clopot, care se trage cu ocazia înmormântărilor, la cererea interesatilor, contra unei taxe de 30 lei, care se va achita împreună cu celelalte taxe la casieria primăriei. Turnul este așezat în partea comună a cimitirului, și stă la dispoziția orăruia fără deosebire de religie.

Nr. 8496/1930.

(74) 1—3

Concurs

La Școala de aplicație a Școlii normale ortodoxe «Andrei Șaguna» din Sibiu este vacant un loc de învățător.

Candidații doritori de a ocupa acest loc, vor adresa cerere până la 30 Septembrie crt.: *Consiliului arhiepiscopiei ortodoxe de Alba-Iulia și Sibiu în Sibiu*, anexând documentele cerute de Art. 483 din regulamentul pentru aplicarea legii învățământului normal-primar, precum și dovadă, că sunt de religia ortodoxă.

În condiții egale, conform Art. 483 din acest regulament, se va da preferință absolvenților Școlii normale «Andrei Șaguna».

Sibiu, la 15 Septembrie 1930.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 691/2930.

(72) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a *Vecerd*, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în *Telegraful Român*.

Venitele împreună cu acest post sânt:

1. Salarul cu întregirea dela stat, conform celor fasonate în coala B.
2. Sesiune parohială în mărime de 13 jugăre parte arător și parte fanaș necomasat.

3. Dela cca 95—100 familii câte 1 ferdelă (20 l.) grâu.

4. Stola statorită pentru întreg tractul.

5. În lipsă de casă parohială, parohia se va îngriji de o locuință potrivită pentru preot.

6. Preotul are drept a scoate vite la pășune.

Cererile de concurs, provăzute cu documentele necesare, se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis, iar concurenții se vor prezenta în vre-o *Duminecă* sau *sărbătoare* în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Agnita, la 11 August 1930.

Oficiul protopopesc al Agnitei în înțelegere cu consiliul par. din *Vecerd*.

Emil Păcală
protopop.

Nr. 433/1930.

(73) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a *Chesler*, protopopiatul Târnavă, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în *Telegraful Român*.

Venitele împreună cu acest post sânt:

1. Întregirea dela stat, conform calificăției celui ales.

2. Stolele obișnuite în tract.

3. Sesiunea parohială de 23 jug. cat. arător și fanaș, 1 jug. cat. vie, din care sunt plantate 500 vițe.

4. Casă parohială constătoare din 3 camere, bucătărie, cămară, șură, grajd, etc. grădina de zarzavaturi.

5. Dela cca 110 familii câte 20 litri porumb și 10 litri grâu, 2 litri must la culesul viilor, 110 zile de lucru, 2 sorți de lemne din pădurea comună.

Cele doresc a ocupa acest post să-și înainteze cererea însoțită de documentele necesare, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul arătat și să se prezinte în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Dicioșanmărtin, la 5 Sept. 1930.

Oficiul protopopesc ortodox român al Târnavei în înțelegere cu consiliul parohial din *Chesler*.

Petru Medesănu
adm. protopopesc.**Concurs**

(71) 2—3

Se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariție în *Tel. Român*, pentru întregirea parohiilor de clasa a III-a *Nucșoara* cu filia *Mălăești* și *Vâlcelele-bune* din protopopiatul *Hațeg*.

1. În *Nucșoara* cu filia *Mălăești* venitele sânt următoarele:

a) Salar dela stat, conform pregătirii și anilor de serviciu a celui ales;

b) Sesiune parohială de 32 jug.;

c) Două măsuri de porumb nesfârmat și 1 zi de lucru, dela fiecare casă;

d) Stola obișnuită în tract;

e) Casă parohială corăspunzătoare.

2. În *Vâlcelele-bune* venitele sânt:

a) Salar dela stat, conform pregătirii și anilor de serviciu a celui ales;

b) Sesiune parohială de 4 jug.;

c) Două măsuri porumb nesfârmat, dela circa 120 case și câte una zi de lucru;

d) Stola obișnuită în tract;

e) Casă parohială nu este.

Impozitul după sesia parohială îl plătește parohul ales.

Cei îndreptățiți își vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele cerute de regulament, subsemnatului oficiu protopopesc și, cu prealabila încuviințare a înaintea stătorului tractului, se vor prezenta în parohia care li privește, spre a face cunoștință cu credincioșii.

Hațeg, la 14 Iulie 1930.

Oficiul protopopesc ortodox român al *Hațegului* în înțelegere cu consiliile parohiale respective.

Sebastian Rusan
adm. protop.

Nr. 687/930.

(66) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a *Dealul frumos*, (*Șulumberg*), protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în *Telegraful Român*.

Venitele împreună cu acest post sunt:

1. Salariul cu întregirea dela stat, conform celor fasonate în coala B.

2. 25 $\frac{1}{2}$ jug. pământ eclejic.

3. 12 stg. lemne de foc dela comuna politică, făcute și aduse acasă de credincioși.

4. Până când se va clădi casă parohială, parohia se va îngriji de locuință corespunzătoare, eventual rețut de cvartir.

5. Stola uzitată în tract.

Concurenții își vor înainta cererile și documentele cuvenite subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescriș și, cu prealabila încuviințare a acestuia, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Agnita la 7 August 1930.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Agnitei în înțelegere cu consiliul parohial din *Dealul-frumos*.

Emil Păcală
protopop.

Au apărut și se află de vânzare la *Librăria Arhiepiscopeană*, Sibiu

Cântări funebreale

pentru cor de bărbați, de:

Dumitru Cunțan

Prețul Lei 30, plus spesele poștale Lei 12.

La *Librăria Arhiepiscopeană* din Sibiu, se află de vânzare

**Introducerea
în sfintele cărți ale
Testamentului nou**

de

Arhipresbiterul-Mitrofor

Dr. VASILE GHEORGHIUprofesor titular al studiului biblic și al exegezei T. N.
la facultatea de teologie din Chișinău

Prețul Lei 560—, plus spese poștale Lei 20—

Dela *Librăria Arhiepiscopeană* din Sibiu se poate procura:

Confesiuni și Secte

studiu istoric-misionar

de

Arhiereul

Grigorie Leu Botoșăneanu

Prețul Lei 120—, plus spese poștale Lei 10.

A AP RUT:

Scrisori către Simforoza**În pământul făgăduinții**

de

Gala Galaction

Prețul 80 lei, plus spese poștale 10 lei.
Se poate comanda dela *Librăria Arhiepiscopeană* din Sibiu

Dela *Librăria Arhiepiscopeană* se poate comanda:

Urcarea Calvarului

traducere din limba franceză

de

A. și L. Moiescu-Villea

Prețul Lei 70—, plus spese poștale Lei 10—

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebuițat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

La *Librăria Arhiepiscopeană* în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul

◆ legate și broșate ◆

pentru parohii, bănci, oficii și particulari cu prețuri moderate

La *Librăria Arhiepiscopeană*, Sibiu, se găsește de vânzare:

Cartea de bucate**POFTĂ BUNĂ,**

de ZOTTI HODOȘ. *Partea I completă*, cu multe rețete de bucate obișnuite mai ales în Ardeal și Bănat. Conține:

În partea I A.: Supe, asiete, pești, rasoluri și sosuri. Prețul 20 Lei;

În partea I B.: Prăjituri, torte, cofeturi, creme, parfe-uri, înghețate, dulceturi, compoturi, numeroase menu-uri ș. a. Prețul: 20 Lei.

Trimisă prin poștă 5 Lei mai mult.

A APĂRUT

**BISERICA ÎMPOTRIVA
CONCORDATULUI**

Declarațiunea Episcopatului ortodox român prezentată la discuția pentru ratificarea Concordatului, în ședința de la 23 Mai 1929, a senatului român

de

Dr. NICOLAE BĂLAN

Arhiepiscop și Mitropolit

Prețul Lei 30— + spese Lei 5—. Se poate comanda dela *Librăria Arhiepiscopeană* din Sibiu, trimițând prețul prin mandat poștal.

A apărut

și se află de vânzare la *Librăria Arhiepiscopeană* din Sibiu

Monografia

comunei bisericesti rom. ort. a *Sfintei Treimi* din *Brașov-Tocile*.

de

VASILIE ȘFETEA

paroh.

Prețul Lei 80— plus spese poștale Lei 10—

Au apărut și se află de vânzare la *Librăria Arhiepiscopeană*, Sibiu

Cântări funebreale

pentru cor de bărbați, de:

Antoniou Sequens

Prețul Lei 30, plus spesele poștale Lei 12.

Dela *Librăria Arhiepiscopeană* se pot procura

Notițe despre întâmplările contemporane

de Ioan cav. de Pașcariu. Prețul Lei 100, plus spese de poștă Lei 15

Dela *Librăria Arhiepiscopeană* se poate procura:

Plângerile lui Ieremia

și

Critica mai nouă

de

NICOLAE NEAGA

Profesor la Academia de Teologie

Prețul Lei 25— plus spese poștale Lei 15—

A apărut:

Povătuitorul Creștinului ort.

de Pr. Ioan Stefan Popescu

o minunată cârtică de rugăciuni și povețe despre cum trebuie să se poarte creștinul adevărat în biserică. Prețul leg. 40 Lei. Broș. 20, plus Lei 10 spese. Se poate comanda dela *Librăria Arhiepiscopeană* din Sibiu.

Citiți

MEMORIILE

Arhiepiscopului și Mitropolitului **Andrei Șaguna**

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustrațiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Șaguna despre fapte și întâmplări momentuoase din viața sa. Se află la

Librăria Arhiepiscopeană în Sibiu

Prețul: 25 Lei